

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

The Development of Effective Student Affairs Management At SonthirajWittaya School

Under the Office of Secondary Educational Service Area 22

อดิศักดิ์ กำแพงคำ*

ดร.ละม้าย กิตติพร**

ดร.เทพรังสรรค์ จันทร์ขันธ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาด้านการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 2) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผนพัฒนา (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ขั้นสะท้อนกลับ (Reflection) จำนวน 2 วนรอบ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นครูโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบสังเกต การวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา และนำเสนอโดยความเรียง นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นดังนี้

1.1 สภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่าในปีการศึกษา 2559 การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ล่าช้า ขาดการวางแผนที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐาน ครูขาดประสิทธิภาพ ดำเนินงานให้พอผ่านพ้นไป มีคำสั่งมอบหมายงานแต่ไม่ได้รับรายละเอียดของวิธีการดำเนินงาน ไม่มีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ ขาดการประสานงานในการกระจายงานให้ครูในโรงเรียนได้ทำร่วมกัน เกณฑ์การประเมินงานกิจการนักเรียนไม่ชัดเจน ผลการปฏิบัติงานยังไม่ประสบความสำเร็จ ขาดคู่มือในการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนยังมีน้อย สถานการณ์นักเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1.2 ปัญหา การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่า 1) ผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ งานไม่เป็นระบบตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบข่ายหน้าที่งานกิจการนักเรียนตามมาตรฐาน

คำสำคัญ : การพัฒนา ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ กิจการนักเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

การปฏิบัติงานของโรงเรียน 3) ครอบคลุมการตระหนักถึงการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอย่างจริงจัง ปฏิบัติงานล่าช้า

4) ครอบคลุมประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5) ครอบคลุมการศึกษาดูงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐาน 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด 4) การนิเทศ ติดตาม ในวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศ ติดตาม แยกตามมาตรฐานที่ผลการดำเนินงานยังไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่าจากการดำเนินงาน ในวงรอบที่ 1 ตามแนวทางทั้ง 4 แนวทาง ผลการประเมินมาตรฐานด้านที่ 1, 2 และ 6 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อดำเนินการทั้ง 2 วงรอบ จึงได้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เข้าใจ ขอบข่ายและหน้าที่งานกิจการนักเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ทั้ง 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด โดยผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to investigate conditions and problems of student affairs management at SonthirajWittaya School under the Office of Secondary Educational Service Area 22; 2) to establish the guidelines for developing the effectiveness of student affairs management; and 3) to study the effects after the intervention. The two-spiral participatory action research cycles comprising four stages—planning, action, observation, and reflection—was applied. The target group, obtained through a purposive sampling, consisted of 15 co-researchers working at SonthirajWittaya School under the Office of Secondary Educational Service Area 22. The research instruments were a form of interview, a set of questionnaires, and a form of observation. Quantitative data were analyzed by mean, percentage, percentage of progress and standard deviation. Content analysis was employed for qualitative data in forms of content classification and descriptive presentation.

The findings of this research were as follows:

1. The conditions and problems concerning the development of effective student affairs management revealed that:

1.1 The conditions concerning the effectiveness development of student affairs management found that in the 2017 academic year, the school operation was unsystematic and delayed, due to lack of clear and standardized planning. In addition, the teachers did not perform the tasks effectively. The following issues were also found: Assigning the tasks without detailed ins traction, discontinued follow-up process, the absence of coordination providing opportunities for teachers to work together, unclear criterion for student affairs assessment, unsuccessful performance, and unavailability of operations handbook. In addition, the provision of guidance and advice for student council was limited. The student council members also did not understand their roles.

1.2 In terms of problems concerning the effectiveness of students' affairs management, the results revealed that: 1) the school operation on student affairs was inefficient and unsystematic; 2) Teachers in charge of student affairs lacked knowledge and understanding their roles based on the scope of student affairs with school performance standards; 3) Teachers were not aware of which tasks impacted on student performance in regard to student affairs; 4) Teachers had no prior experience concerning student affairs management; and 5) Teachers did not participate in professional development, such as effective best practice visits.

2. The guidelines for developing the effectiveness of student affairs management in the first spiral comprised four approaches: 1) a field trip, 2) a workshop, 3) student affairs' development in accordance with six standards and 18 indicators, and 4) a follow-up supervision. In the second spiral, supervision was carried out to identify the unsuccessful task standards.

3. The effects after the intervention showed that in the first spiral, the four proposed approaches according to the standard assessment 1, 2 and 6 were at a medium level. After the complete two spirals, all six standards were rated at a high level. The researcher and co-researchers gained understanding in regard to the scope and duties on student affairs. In addition, they were able to operate the effectiveness of student affairs management systemically, continuously and effectively covering the six standards and 18 indicators based on the performance standards in secondary schools under the Office of the Basic Education Commission, B.E. 2552.

Keywords : Student Affairs Management

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560, หน้า 14) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 4 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังหลักของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย มีความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความ

เป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่มีความจำเป็นต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 4)

งานกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน ให้มีคุณภาพ เหมาะสมตามควรแก่วัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน ที่ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนานักเรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผน และการ บริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจสังคมการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนเทิดทูน และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักปรับตัว มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้ และมีภูมิธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 36)

การบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสนธิราชบุรีวิทยาตามแผนการดำเนินงานประจำปี 2559 นั้นได้ยึดแนวทางการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2552 ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 37-46) ซึ่งมีขอบข่ายงาน 6 ด้าน คือ 1) การวางแผนงานกิจการ นักเรียน มีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน รวมถึงการทำแผนงานกิจการ นักเรียน 2) การบริหารงานกิจการนักเรียน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน การประสานงาน กิจการนักเรียน ทั้งภายในโรงเรียน เครือข่ายผู้ปกครอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชนตลอดจนมีการ ส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยจัดกิจกรรมการส่งเสริม พัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อันสอดคล้องกับคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรอง ป้องกัน แก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียนตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การดำเนินงานสถานนักเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงาน กิจการนักเรียน โดยการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนางานกิจการนักเรียน

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรของโรงเรียนสนธิราชบุรีวิทยา ซึ่งได้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ได้ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่งานกิจการนักเรียนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ มีความมุ่งมั่นจัดการศึกษา เพื่อวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม รู้จักแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รู้จัก สรรสร้างสังคมทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ก้าวทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อนุรักษ์ และพัฒนาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม คงความเป็นไทย มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม สร้างและพัฒนาพื้นฐาน ความเป็นประชาธิปไตยให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งโรงเรียนมีอิทธิพลต่ออนาคตที่จะทำให้เกิดความเจริญงอกงามบรรลุถึง ความสามารถ และทัศนคติที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยของนักเรียน (โรงเรียนสนธิราชบุรีวิทยา, 2551, หน้า 7) ผู้วิจัยจึงสนใจดำเนินกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราชบุรีวิทยา เพื่อปรับปรุง แก้ไข วางแผน

ส่งเสริม สนับสนุน หรือพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานและสอดคล้องตามความมุ่งหมายแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คำถามการวิจัย

1. สภาพและปัญหา การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นอย่างไร
3. ผลดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
3. เพื่อติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย เป็นครูผู้สอนและมีหน้าที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน กลุ่มงานบริหารทั่วไป โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา จำนวน 1 คน
 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน ประกอบด้วย 2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา จำนวน 1 คน 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย 2.2.1 ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน 2.2.2 ตัวแทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน 2.2.3 ตัวแทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน 2.2.4 ตัวทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน 2.2.5 ตัวแทนครูที่ปรึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นละ 1 คน จำนวน 6 คน 2.3 ตัวแทนนักเรียน จำนวน 17 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย 2.3.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ชั้นละ 1 คน จำนวน 6 คน 2.3.2 ตัวแทนสภานักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา จำนวน 11 คน 2.4 วิทยากร จำนวน 1 คน ซึ่งมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน และมีความชำนาญในงานกิจการนักเรียน คือ 2.4.1 ลิปตำรวจโท ยุทธศักดิ์ กุมमार ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนนาหว้าพิทยาคม “ธาตุประสิทธิ์ประชานุเคราะห์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดเก็บข้อมูลในครั้งนี้จำแนกเป็นประเภทลักษณะของเครื่องมือ วิธีที่สร้าง และการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเภทของเครื่องมือมี 3 ประเภทประกอบด้วย

- 1.1 แบบสัมภาษณ์ มี 1 ฉบับ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
- 1.2 แบบสอบถามมี 3 ฉบับดังนี้ 1.2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 1.2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 1.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
- 1.3 แบบบันทึกการประชุมมี 1 ฉบับ คือ แบบบันทึกการประชุมเกี่ยวกับการวางแผนงานในการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการอยู่ในปีการศึกษา 2560

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและผู้ร่วมวิจัย
3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มี 2 ฉบับ คือ ใช้ในสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาดูงาน และใช้ในการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. แบบบันทึกการประชุม ใช้สำหรับบันทึกการประชุมเกี่ยวกับการวางแผนงานในการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage) ร้อยละความก้าวหน้า

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมาย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นดังนี้

1.1 สภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่าในปีการศึกษา 2559 การดำเนินงานไม่เป็นระบบ ล่าช้า ขาดการวางแผนที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐาน ครูขาดประสิทธิภาพ ดำเนินงานให้พอผ่านพ้นไป มีคำสั่งมอบหมายงานแต่ไม่ได้ระบุรายละเอียดของวิธีการดำเนินงาน ไม่มีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอ ขาดการประสานงานในการกระจายงานให้ครูในโรงเรียนได้ทำร่วมกัน เกณฑ์การประเมินงานกิจการนักเรียนไม่ชัดเจน ผลการปฏิบัติงานยังไม่ประสบความสำเร็จ ขาดคู่มือในการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่สถานักเรียนยังน้อย สถานักเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง

1.2 ปัญหา การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่า 1) ผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพ งานไม่เป็นระบบตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบข่ายหน้าที่งานกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน 3) ครูขาดการตระหนักถึงการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอย่างจริงจัง ปฏิบัติงานล่าช้า 4) ครูขาดประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5) ครูขาดการศึกษาดูงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ

2. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐาน 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด 4) การนิเทศ ติดตาม ในวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศ ติดตาม แยกตามมาตรฐานที่ผลการดำเนินงานยังไม่ประสบผลสำเร็จ

3. ผลการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่าจากการดำเนินงาน ในวงรอบที่ 1 ตามแนวทางทั้ง 4 แนวทาง ผลการประเมินมาตรฐานด้านที่ 1, 2 และ 6 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อดำเนินการทั้ง 2 วงรอบ จึงได้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ด้าน จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เข้าใจ ขอบข่ายและหน้าที่งานกิจการนักเรียนสามารถดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ทั้ง 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด โดยผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า

1.1 สภาพ การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าการดำเนินงานกิจการนักเรียนในปีการศึกษา 2559 ไม่เป็นระบบ ลำช้า การดำเนินงานขาดการวางแผนที่ชัดเจน ไม่มีแผนงานรองรับที่เป็นมาตรฐาน เกณฑ์การประเมินงานกิจการนักเรียนไม่ชัดเจน ผลการปฏิบัติงานยังไม่ประสบความสำเร็จ ขาดคู่มือในการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาแก่สถานักเรียนน้อย สถานักเรียนไม่ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมลรัก ทูมแสง (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนางานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดฮู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนสภาพการดำเนินงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดฮู พบว่า มีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างหลากหลาย เช่น การดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการให้บริการงานกิจการนักเรียน มีการจัดชุมนุมต่างๆ การจัดกิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด การจัดกิจกรรมจิตอาสา การตรวจสอบและดูแลการแต่งกายของนักเรียน การตรวจสอบและดูแลทรงผมของนักเรียน มีการตรวจสอบและดูแลการเข้าเรียนตามกำหนดเวลา การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แต่ผลการดำเนินงานไม่ได้เท่าที่ควร เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน จึงส่งผลทำให้งานกิจการนักเรียนในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้นกว่านี้

1.2 ปัญหา การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า 1) ผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพงานไม่เป็นระบบตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานกิจการนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบข่ายหน้าที่งานกิจการนักเรียนตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน 3) ครูขาดการตระหนักถึงการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอย่างจริงจัง ปฏิบัติงานล่าช้า 4) ครูขาดประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5) ครูขาดการศึกษาดูงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภิญญา เพ็งดา (2550, หน้า 112) ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้ คือ ด้านงานโครงการพิเศษมีปัญหามากอยู่ระดับมาก โดยข้อที่มีปัญหาอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ขอบข่ายงานโครงการพิเศษไม่ชัดเจน ส่วนด้านแนะแนวการศึกษาต่อ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านงานปกครอง และด้านพยาบาลและสวัสดิการนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน ในวงรอบที่ 1 ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ 1) การศึกษาดูงาน 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) การดำเนินงานการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนตามมาตรฐาน 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด 4) การนิเทศ ติดตาม ในวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศ ติดตาม แยกตามมาตรฐานที่ผลการดำเนินงานยังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทรทิพย์ จันทรพิมพ์ (2553, หน้า 130-

139) ได้วิจัยเรื่องการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนางานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกขามเลียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่าสภาพและปัญหาการพัฒนางานกิจการนักเรียนมีกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างหลากหลาย คือ กิจกรรมด้านการให้บริการสุขภาพนักเรียน กิจกรรมด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมด้านการปกครองและการเสริมสร้างวินัย แต่ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่มีความตระหนักในการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จต้องพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาการดำเนินงานกิจการนักเรียนพบว่า ผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจ และครูไม่มีความตระหนักในการปฏิบัติงาน ครูได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนน้อยและครูได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนค่อนข้างน้อยแนวทางการพัฒนางานกิจการนักเรียน ได้แก่ อบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน

3. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จากการดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ตามแนวทางการพัฒนา

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการทุกคนได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานกิจการนักเรียน จากการฝึกปฏิบัติผู้ร่วมวิจัยเกิดทักษะในการจัดทำแผนการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2552 ทั้ง 6 ด้าน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนต่อไป

3.2 การศึกษาดูงานที่โรงเรียนนาหว้าพิทยาคม “ธาตุประสิทธิ์ประชานุเคราะห์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โดยได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2560 มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนครอบคลุมมาตรฐานทั้ง 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินงานการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้รับองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนมุมมองการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา

3.3 การดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ในวงรอบที่ 1 ตามแนวทางทั้ง 4 แนวทาง ผลการประเมินมาตรฐานด้านที่ 1, 2 และ 6 ที่ได้ผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อดำเนินการทั้ง 2 วงรอบ จึงได้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทั้ง 6 มาตรฐาน จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เข้าใจชอบช่าย และหน้าที่งานกิจการนักเรียนสามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทั้ง 6 ด้าน 18 ตัวชี้วัด โดยผู้ร่วมวิจัยสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มลรัศ ทุมแสง (2555, หน้า 144) ได้ศึกษาการพัฒนางานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดฮู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนางานกิจการนักเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนและจัดการจัดกิจกรรมพัฒนางานกิจการ

นักเรียนทั้ง 3 ด้านได้แก่การบริการสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน และการปกครองเสริมสร้างระเบียบวินัย พบว่า ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนสามารถดำเนินงานกิจการนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน นั้นควรดำเนินงานร่วมมือกันในทุกภาคส่วน เพื่อการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ
- 1.2 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียน โรงเรียนหรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกปี
- 1.3 การนิเทศ ผู้นิเทศต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนในรูปแบบอื่น พัฒนาโดยการส่งเสริมด้วยการใช้กิจกรรมอื่นในการดำเนินการ เพื่อช่วยให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2.2 ควรมีการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาในด้านอื่นๆ อันจะส่งผลดีต่อนักเรียน เช่น พัฒนางานวิชาการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : คุรุสภา ลาดพร้าว.
- จันทร์ไธ จันท์พิมพ์. (2553). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนางานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกขามเสียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โหมฉาย กาศโอสถ. (2554). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ตร. : มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก
- ภิญโญ เพ็งดา. (2550). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มลรัก ทุมแสง. (2555). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา งานกิจการนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดฮู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา. (2551). ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา. เข้าถึงได้จาก <http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view.php?School>.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2552). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.